

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 310. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992358022720/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Hus et Mindesmærke om Fortiden, hver Brønd, hver Bænk et Vidnesbyrd om Fædrenes stille, simple og tankerige Liv. Endnu havde ingen bleg Overkalkning gjort Husene ens. De pragede stateligt med brogede Billeder, der var laante fra Digtninge og Sagn. Ottolit og Siegenot, Dietrich og andre gammeltyske Helte stod udskaarne som Beskyttere og Vogtere over Dørene. Der hvilede over den gamle, ærværdige Rigsstad med dens Vidundere og Underligheder en Duft af Poesi, som Politikens og Oplysningens Trækvind paa andre Steder forlængst havde bortblæst. *)

Nürnberg er jo i og for sig en herlig By. Men det forstaar sig, at Middelalder, gamle Huse, gamle katolske Kirker, gamle Niebelungenhelte over Dørene, det var Noget for to unge, begyndende Romantikere. Deres Sværmeri for det skønne Nürnbergs Skatte er i og for sig langt naturligere end det attende Aarhundredes lange Blindhed for dem. Som Ordet «gotisk» endnu for Lessing kun havde betydet «barbarisk», saaledes havde den tyske Renæssance været Winckelmann en lukket Bog. Nu blev Nürnbergs Herligheder betragtede med friske Øjne. I en Slags Kunstrus gennemgik Vennerne Kirkerne og Kirkegaardene, de stod ved Albrecht Dürer's og Hans Sachs's Grave, og idet en svunden Verden nu steg op for deres Blik, blev det gamle Nürnbergs Liv af sig selv til en Kunstroman for dem. Det Afsnit i Hjerteudgydelserne, som fører Titlen: *Albrecht Dürer's Æresminde*, bliver det første Foster af disse Stemninger og samtidigt et Udtryk for den unge Forfatters varme Nationalfølelse. «Da Albrecht førte Penslen, da var Tyskeren endnu en ejendommelig og udpræget Karakter paa Verdensskuepladsen, og hans Billeder gengiver, ikke blot udvortes, men ogsaa inderligt, denne tyske Karakters alvorlige, ligefremme og kraftige Væsen trofast og tydeligt. I vore Dage er dette Præg gaaet tabt i Kunsten som i Livet. Den tyske Kunst, der indenfor Nürnbergs Ringmure var en from, husligt opdraget Yngling, er nu blevet til en Verdensmand, der med det Smaastadsagtige ogsaa har mistet sin Ejendommelighed.»

Og dog er denne Nationalfølelse i Kunsten ikke Grundfølelsen hos Wackenroder; den hviler i en mere omfattende. Først og sidst prækes i den lille Bog imod al Utaalsomhed i Kunst. Udløsningen fra al Regeltvang, begrundet paa den dybe og sægte

*) Köpke: *Tiecks Leben* I. 159.

Skønhedsglæde, forkyndes i et Sprog, der viser, hvor mimoseagtigt paa virkeligt det nye Kunstevangeliums Forkynder var. «Den,» siger han, «hvis fine Nerver overhovedet er bevægelige og modtagelige for den hemmelige Tiltrækning, der ligger skjult i Kunsten, hans Sjæl vil ofte der, hvor en Anden ligegyldig gaar forbi, blive inderlig rørt, han vil blive delagtig i den Lykke: i sit Liv at finde hyppigere Anledning end andre Mennesker til vederkvægende indre Bevægelser og Stemninger.»

Disse indre Bevægelser og Stemninger fremkaldtes, som vi saa, naturligt og lettest ved den musikalske Behandling af Poesien og ved Musikken selv, langt mindre naturligt ved fast bestemte legemlige Kunstformer.

Har vi nu Ret i den Opfattelse, at det er i den helt musikalske Type af Poesi, at det Wackenroderske Kunstideal naaer sin sande og højeste Udformning, saa begriber man let, hvorledes det maatte gaa, da Tieck efter Wackenroders Død med Benyttelse af dennes efterladte Papirer besluttede at skrive en Fortælling, i hvilken Klosterbroderens Længsler og Lærdomme skulde vinde levende Skikkelse og personlig Form. Den tyske Malers Brev fra Rom til Vennen i Nürnberg blev Spiren til den nye Kunstner-Roman, der efter sin Helt, en tysk Maler fra Albrecht Dürers Tid, fik Titlen: *Frants Sternbalds Vandringer, en gammel-tysk Fortælling*. Karaktertegningen deri er ubestemt og svag, Handlingen gaar aldeles op i Samtale, Begivenhederne leger — frit og fantastisk som Drømme, der da ogsaa atter og atter forekommer — med de matte Konversationsfigurer, der udgør Skriftets Helte og Heltinder, og selv disse Begivenheder afbrydes hvert Øjeblik af de indlagte, pligtskyldigt-improviserede Sange, der bedst betegnes ved den Ytring af Sternbalds Ven Florestan, at man i Ord og Vers maatte kunne forme sig en hel Samtale af lutter Toner. Hvor Begivenhedernes Traad bliver allertyndest og Versenes Silke spindes allerfinest, udfylder endelig Musiknumre Pauserne. En primitiv Musik, Skovhorn eller Skalmel, foredrages, ja saa hyppigt, at Forfatteren senere i *Zerbino* selv gør Løjer med sin Overflod paa Skovhornmusik.

Det er derfor unægteligt en fin og slaaende Dom af Goethe, som vi gennem et af Carolines Breve erfarer: Goethe har sagt, at man egentlig heller burde kalde Bogen musikalske Vandringer paa Grund af de mange musikalske Fornemmelser og Stemninger; der var alt Muligt i Bogen undtagen en Maler. Skulde det være